

ES LIFE Programmas projekts
"Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības
un apsaimniekošanas optimizācija"
(LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature)

REZULTĀTI sabiedrības aptaujai par dabas aizsardzību Latvijā

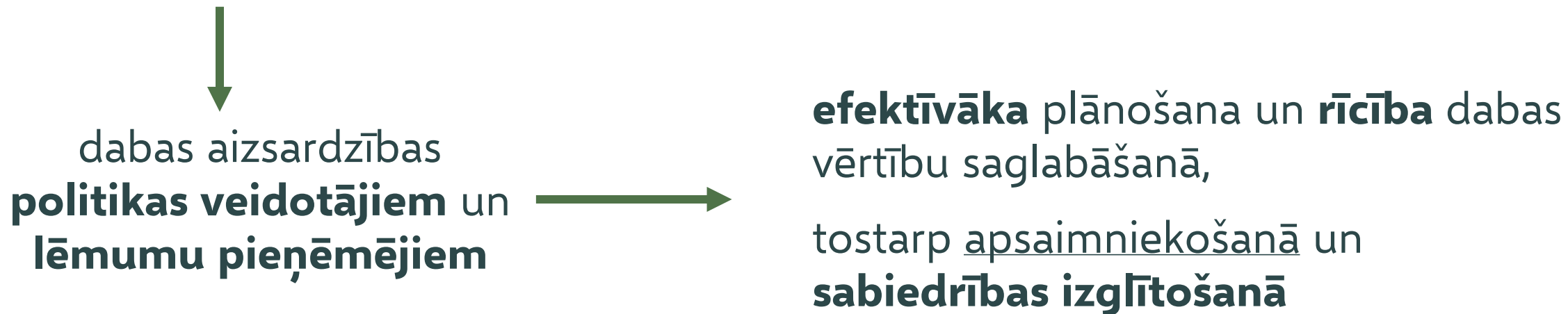
2024. gada veiktās aptaujas pirmreizējie rezultāti un salīdzinājumi
ar 2021.gada rezultātiem

Anda Mežgaile, Agita Līviņa
Vidzemes Augstskola

21.05.2025.
RĪGA

PAR APTAUJU

- ▼ Esošā situācija – sabiedrības **zināšanas, izpratne** un **attieksme, rīcības**
- ▼ Iegūtie rezultāti:

2021

2024

2028

Sabiedrības viedoklis par dabas aizsardzību Latvijā

APTAUJAS NORISE

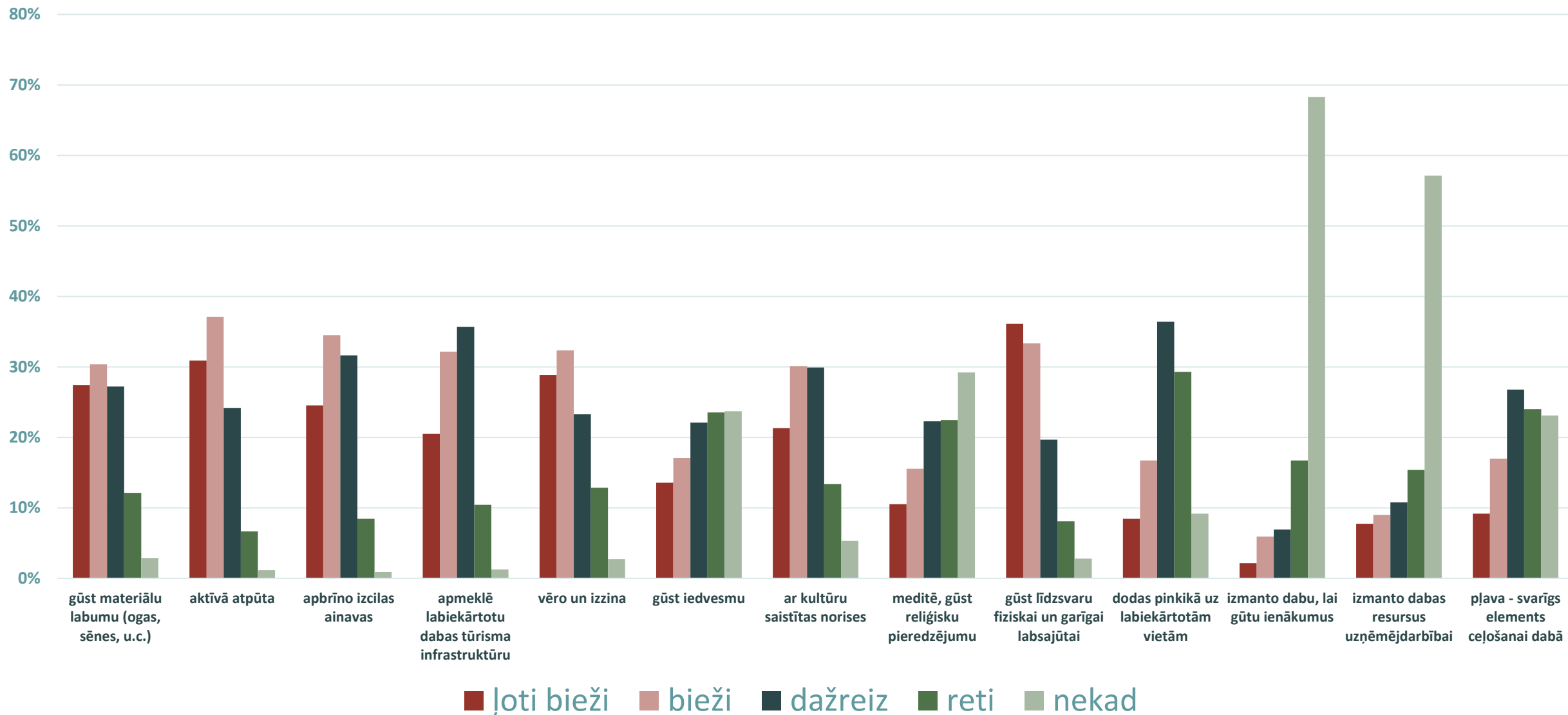
- ▼ 17.jūlijs-31.oktobris
- ▼ Tiešsaiste, klātienes intervijas
- ▼ Veikta pētījuma pirms reģistrācija ASPREDICTED

RESPONDENTU PROFILS

- ▼ **1051 respondenti**
- ▼ Vecums: 16-75+
- ▼ 35,9% vīrieši / 64,1% sievietes
- ▼ 11,1% dzīvo ĪADT, 11,7% nezina
- ▼ 46,1% dzīvo dzīvoklī,
24,6% viensētā; 22,5% savrupmājā
pilsētā vai blīvi apdzīvota vieta

KO DARA DABĀ?

- ✓ Līdzsvars **fiziskai labjūtei** un garīgai veselībai **69,4%**
- ✓ Nodarbojas ar **aktīvu atpūtu** dabā **68%**
- ✓ **Izzina un vēro** dzīvo dabu **61,1%**
- ✓ Ceļo uz ievērojamām dabas vietām, apbrīno dabas skaistumu, izcilas ainavas **59%**
- ✓ Gūst no dabas **materiālu labumu** brīvajā laikā **58,8%**
- ✓ **Saulgriežu rituāli** vairāk kā **50%**
- ✓ **Iedvesmu** no dabas radošai mākslinieciskai darbībai gūst salīdzinoši maz ~ **30%**
- ✓ **Meditācija** un reliģiska pieredze **26%**
- ✓ Labpatīk doties uz labiekārtotām **piknika vietām** ~ **30%**
- ✓ **Pļava** kā svarīgs elements ceļojumiem dabā
- ✓ Izmanto **dabas resursu** uzņēmējdarbībā **16,7%**
- ✓ Izmanto **dabu, lai gūtu ienākumus** **8,1%**

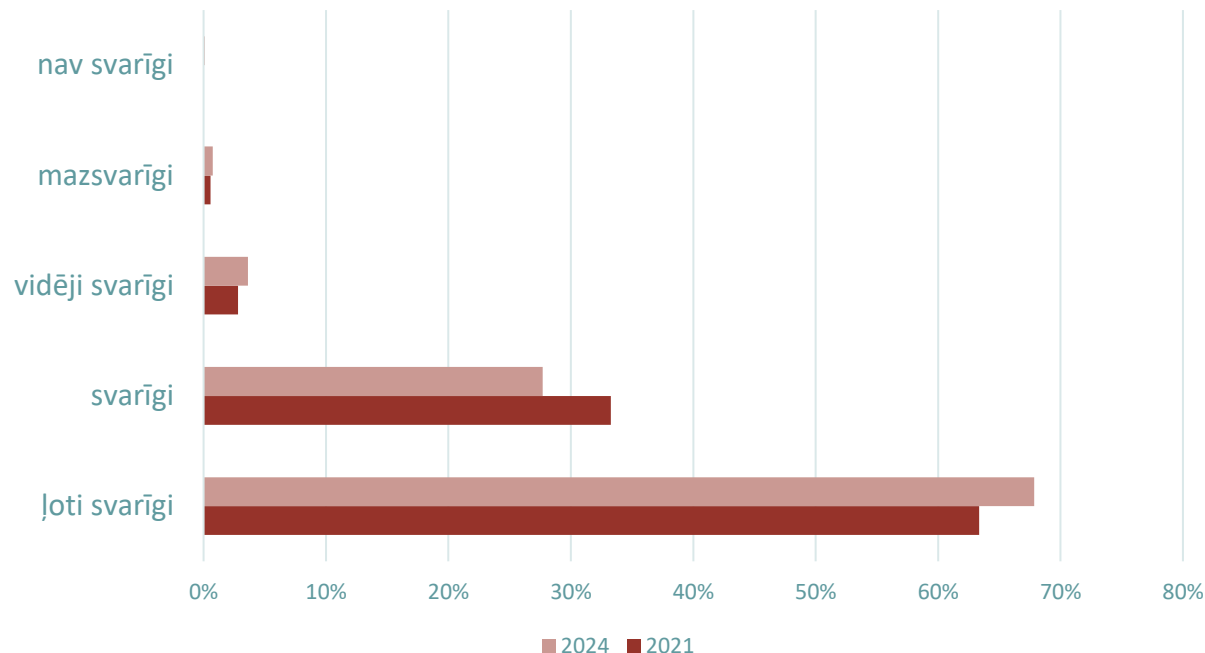

DABA KĀ VĒRTĪBA

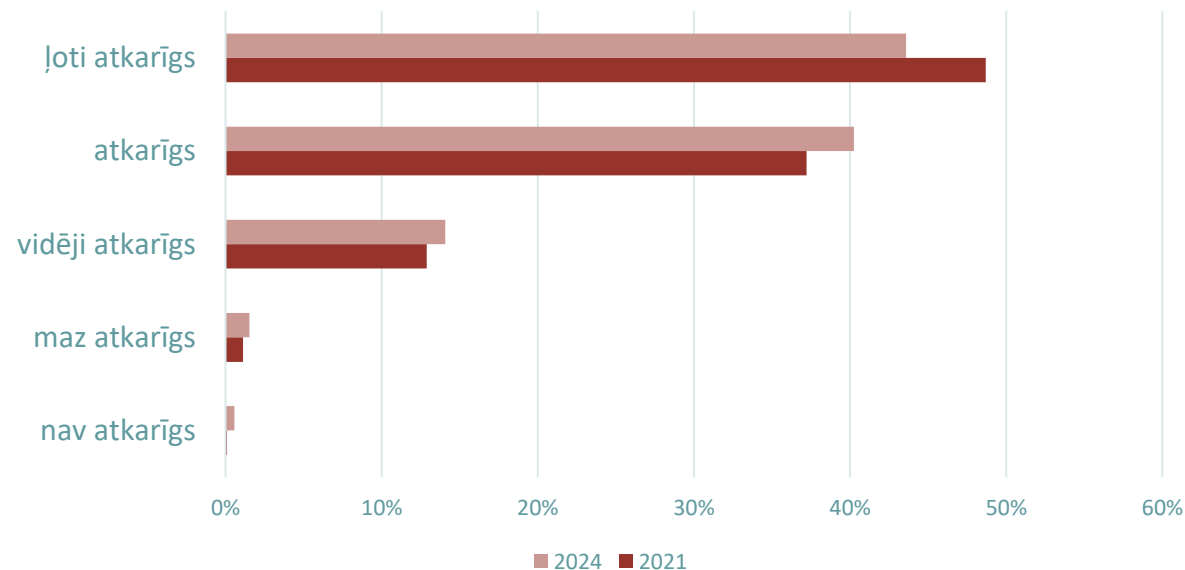
▼ Lai arī rūpēties par dabu ir svarīgi un ļoti svarīgi (95,5%) un cilvēks ir atkarīgs no dabas (83,8%), atšķiras izpratne par rūpēm dabas saglabāšanā.

▼ Atbildēs uz ikdienas izvēlēm kā dabu ietekmējošu faktoru iezīmējas neizpratne par praktiskiem dabas saudzēšanas darbiem kas tie ir, kāpēc tiek veikti un kādi ir sagaidāmie rezultāti.

Rūpes par dabu

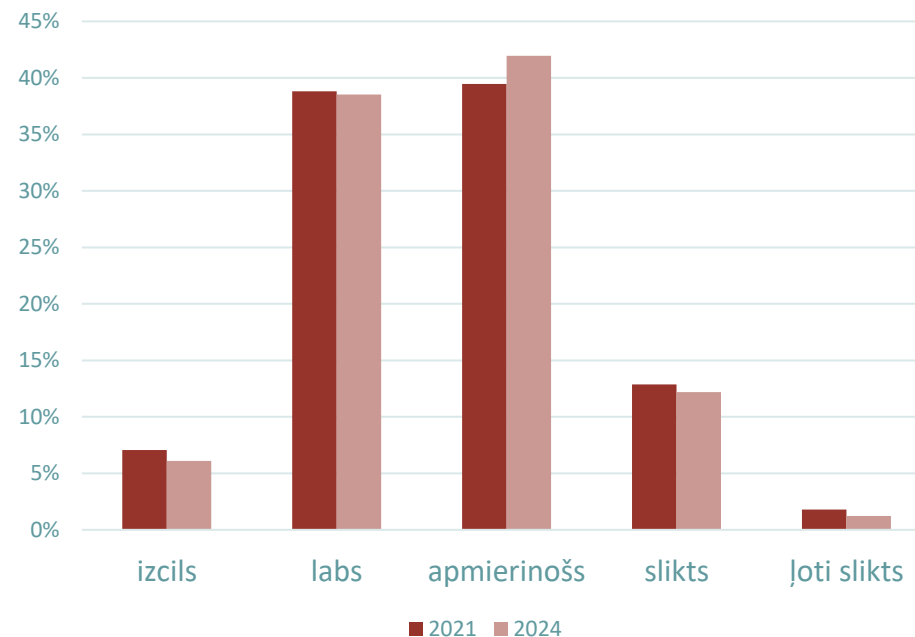
Vai cilvēks ir atkarīgs no dabas?

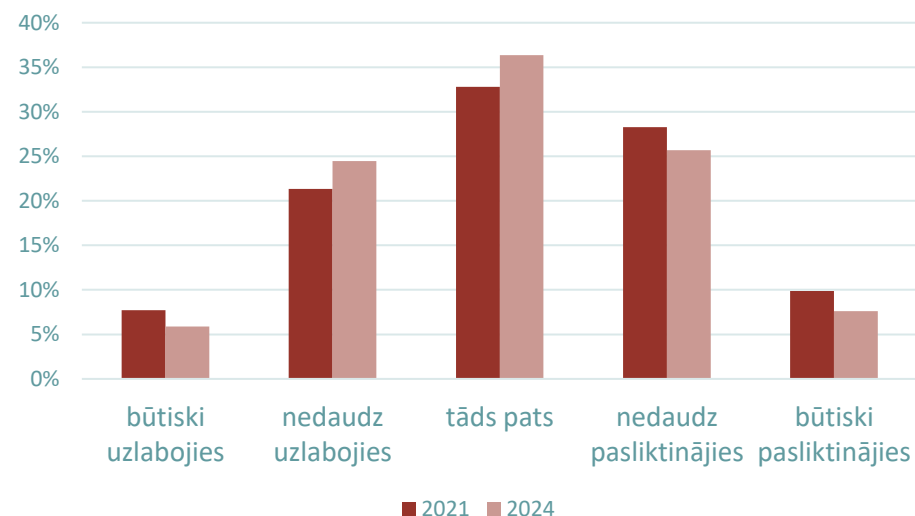
DABA KĀ VĒRTĪBA (2)

- ❖ Ikdienas lēmumi ietekmē vidi 61,7%
- ❖ Problēmas, kas satrauc dabā:
 - Mežu izciršana ~ 35%
 - Atkritumi un vides piesārņojums ~ 20%
 - **Klimata pārmaiņas** ~ 5%
 - Bioloģiskās daudzveidības zudums ~ 4%
 - Cilvēku bezatbildīga rīcība ~ 3%

Latvijas dabas stāvoklis kopumā

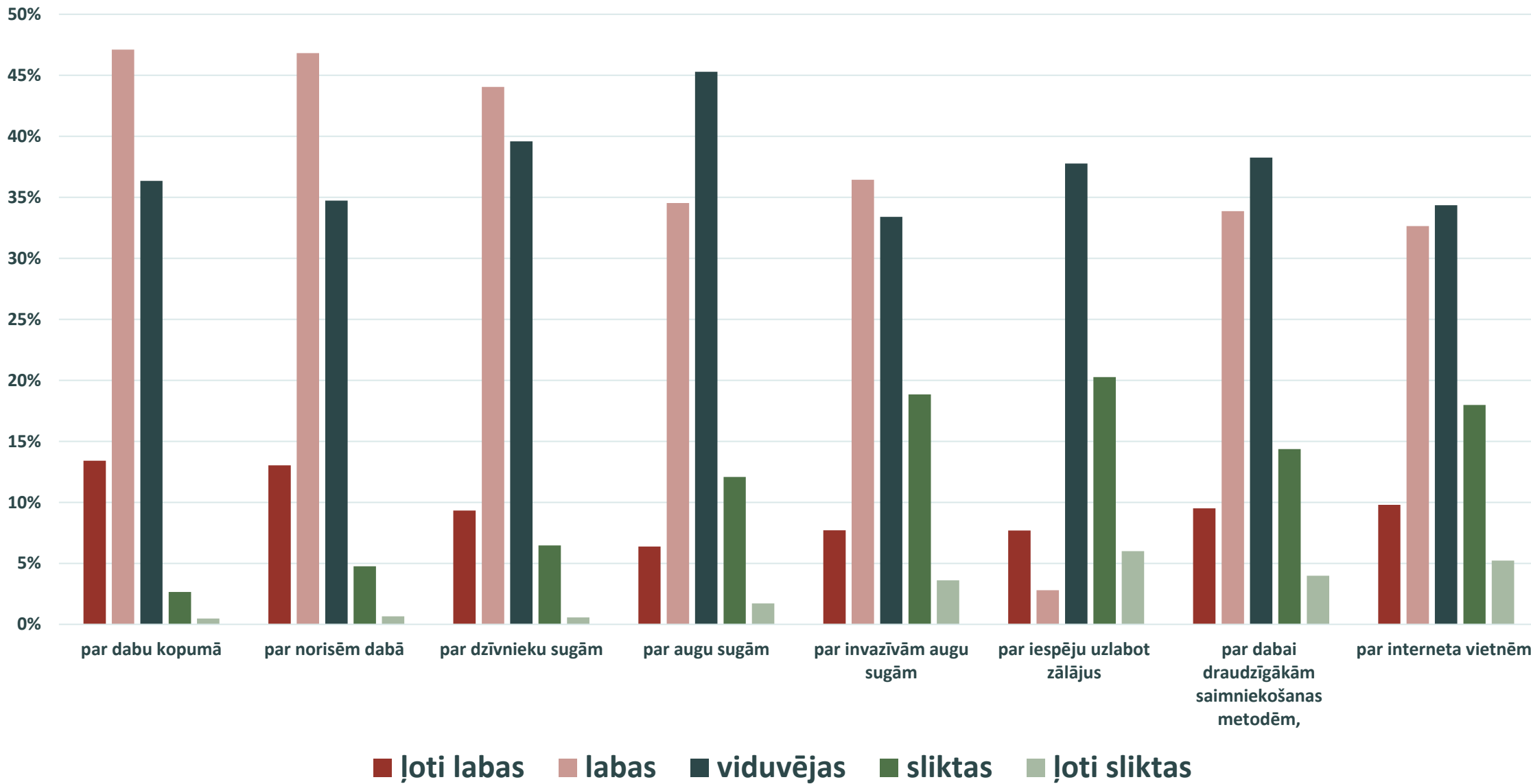
Latvijas dabas stāvoklis salīdzinājumā ar laiku pirms aptuveni 4 gadiem

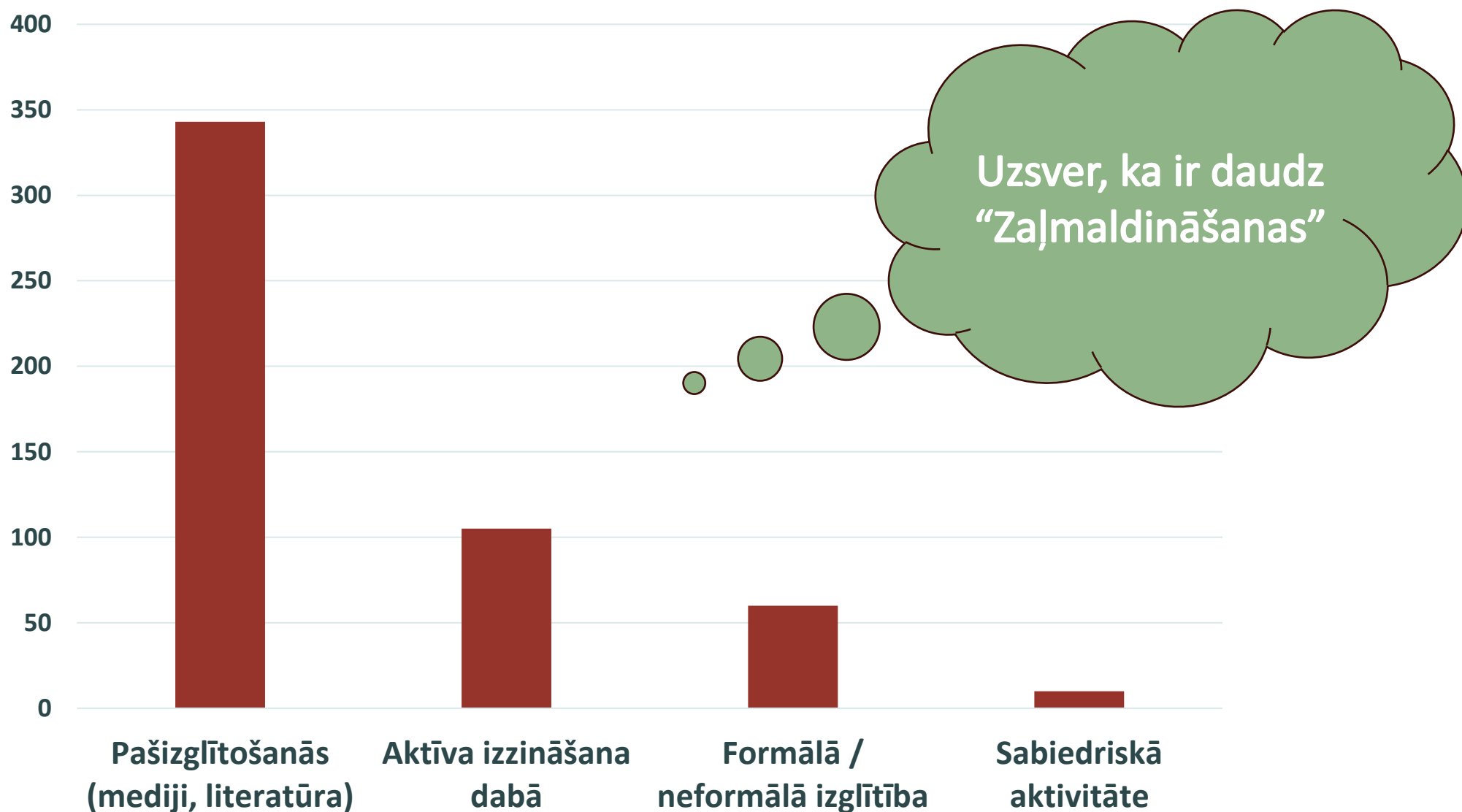
ZINĀŠANAS PAR DABU

- ▼ Par **dabu kopumā** labas zināšanas **60,7%** (par 12,7% mazāk kā 2021)
- ▼ Par **norisēm dabā** un **cēloņsakarībām** **59,8%** (par 13,5% mazāk kā 2021)
- ▼ Par **dzīvnieku sugām** **53,4%**
- ▼ Par **augu sugām** **40,9%**
- ▼ Par **invazīvām augu sugām** **44,1%** (par 4,9% mazāk kā 2021)
- ▼ Par iespēju **uzlabot zālājus** ar pļavu augu sēklām **10,5%**
- ▼ Par **dabai draudzīgām saimniekošanas metodēm** **43,4%** (par 16,4% mazāk kā 2021)
- ▼ Par **interneta vietnēm**, kur ziņot par novērojumiem **42,4%** (par 17,4% mazāk kā 2021)

ZINĀŠANAS PAR DABU

INFORMĀCIJA UN IZGLĪTOŠANĀS

ATBALSTS RĪCĪBĀM UN PIEEJĀM

▼ Visvairāk **atbalstošas**:

- valsts iestāžu darbības efektivitātes uzlabošana dabas aizsardzības jautājumos 84,8 %
- mežu saglabāšana, necērtot tos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās 84,4 %
- jūras piekrastes stingra aizsardzība, nepieļaujot tās degradēšanos cilvēka ietekmē 83,7 %
- bargāki sodi par dabas vērtību iznīcināšanu 78,2 %

▼ Visvairāk **noraidoša**:

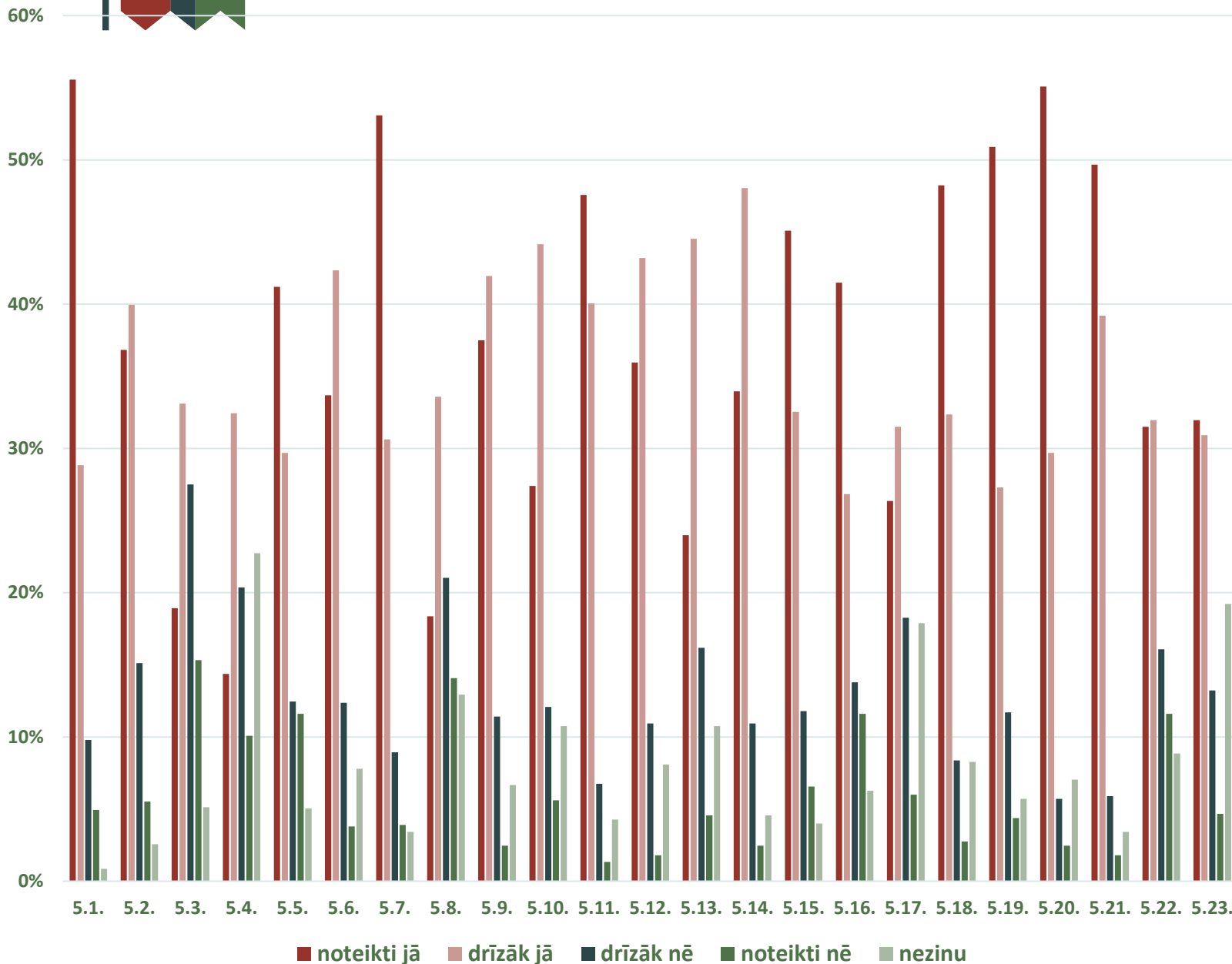
- nokaltušo koku saglabāšana mežā 42,8%
- purvu un citu mitrāju atjaunošana, likvidējot grāvjus 35,1%

▼ Visvairāk atbilžu “**nezinu**” :

- sauso mežu kontrolētu dedzināšanu 22,7 %
- mizgrauža bojāto meža nogabalu izciršana neatkarīgi no meža aizsardzības statusa un meža apsaimniekošanas cikla 19,22 %
- bebru skaita samazināšanu 17,9%

Aatšķiras izpratne par rīcībām un pieejām dabas saglabāšanā. Iezīmējas neizpratne par praktiskiem dabas saudzēšanas darbiem (mazāk zināmiem), kas tie ir, kāpēc tiek veikti un kādi ir sagaidāmie rezultāti.

ATBALSTS RĪCĪBĀM UN PIEEJĀM

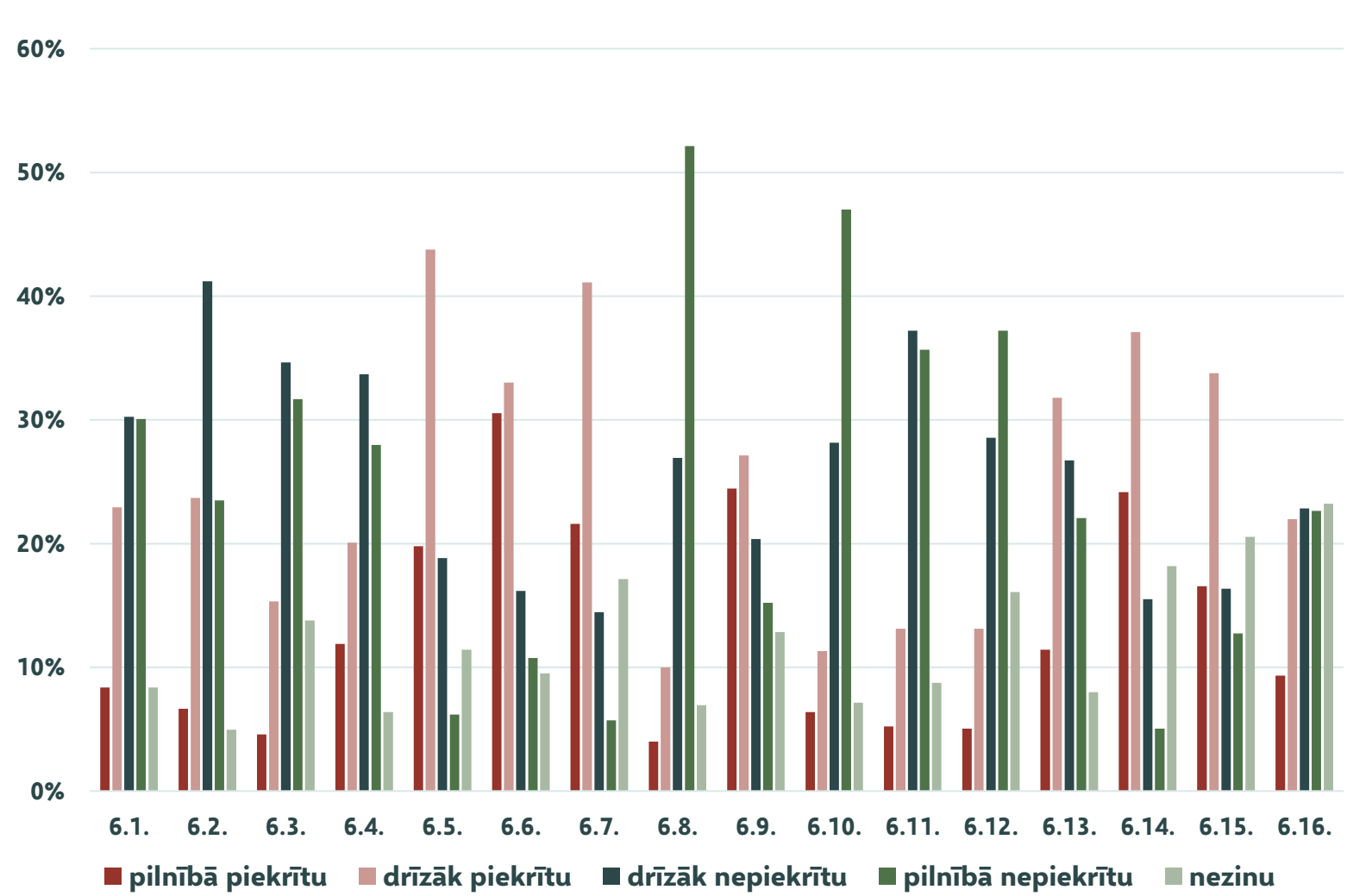
5.1.	mežu saglabāšana, necērtot tos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās
5.2.	mežu saglabāšana, necērtot tos pilsētu apkārtnē
5.3.	nokaltušo koku saglabāšana mežā
5.4.	sauso mežu kontrolēta dedzināšana stingrā uzraudzībā, lai atjaunotu piemērotus apstākļus konkrētām apdraudētām sugām
5.5.	pilnīgs mežizstrādes aizliegums putnu ligzdošanas laikā (1. aprīlis–30. jūnijs)
5.6.	dīžkoku atbrīvošana no krūmiem un citu koku apauguma
5.7.	jūras piekrastes stingra aizsardzība, nepieļaujot tās degradēšanos cilvēka ietekmē
5.8.	purvu un citu mitrāju atjaunošana, likvidējot grāvjus
5.9.	aizaugošu pļavu atjaunošana (piemēram, cērtot krūmus, atjaunojot pļaušanu u.tml.)
5.10.	atmatu, bijušo aramzemju pārveidošana bioloģiski vērtīgos zālajos
5.11.	aizaugošu, aizsērējušu upju tīrīšana (ūdensaugu pļaušana un izvākšana, sanesumu izvākšana)
5.12.	niedru un citu ūdensaugu pļaušana aizaugošos ezeros
5.13.	apdraudētu sugu populāciju atjaunošana, ieviešot savvaļā nebrīvē pavairotus dzīvniekus vai augus
5.14.	mākslīgo ligzdvietu (platformu, putnu būru) izvietošana dabā
5.15.	atsevišķu aizsargājamo dzīvnieku sugu medīšanas aizliegums
5.16.	medību aizliegums īpaši aizsargājamās dabas teritorijās
5.17.	bebru skaita samazināšana
5.18.	invazīvo (svešzemju) dzīvnieku un augu sugu izskaušana
5.19.	bargāki sodi par dabas vērtību iznīcināšanu
5.20.	valsts iestāžu darbības efektivitātes uzlabošana dabas aizsardzības jautājumos
5.21.	cilvēku brīvprātīga iesaiste dabas vērtību apsaimniekošanā (talkās, individuāla brīvprātīgā darba veidā)
5.22.	jaunu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju veidošana vai esošo paplašināšana
5.23.	mizgrauža bojāto meža nogabalu izciršana neatkarīgi no meža aizsardzības statusa un meža apsaimniekošanas cikla

ATTIEKSME PAR DABAS AIZSARDZĪBU

- ▼ Respondenti **nepiekrīt**, ka
 - dabas aizsardzība ir sekundāra, līdz sabiedrība sasniegs labklājības līmeni, kad vairs nebūs cīņa par izdzīvošanu (60,4%)
 - ilgtspējīga attīstība ir utopija (67,3%)
 - vietējie dabas aizsardzības pasākumi ir maznozīmīgi (61,7%)
 - dabas aizsardzība nevar savienot ar ekonomisko izaugsmi (72,9%)

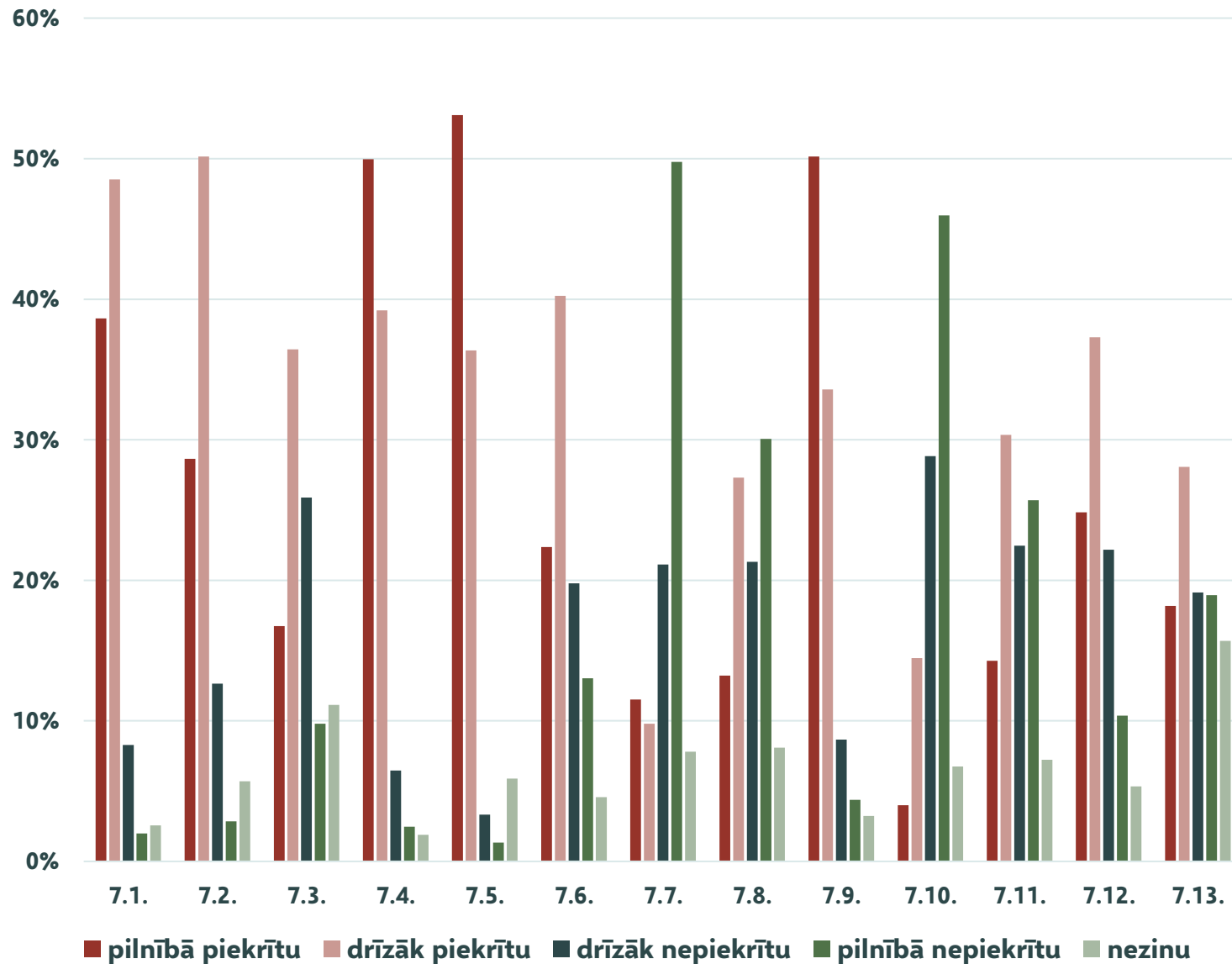
- ▼ **Ekonomisko interešu vārdā nav pieļaujams iznīcināt aizsargājamas sugas 79%.**
(Atgādinot: labas zināšanas par dzīvnieku sugām 53,4%, augu sugām 40,9%, invazīvām augu sugām 44,1%)

ATTIEKSME PAR DABAS AIZSARDZĪBU

6.2.	dabas aizsardzība traucē uzņēmējdarbības attīstībai
6.3.	ilgtspējīga attīstība ir utopija
6.4.	vietējie dabas aizsardzības pasākumi ir maznozīmīgi globālo klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai
6.5.	tehnoloģiju attīstība palīdzēs efektīvāk risināt dabas aizsardzības jautājumus
6.6.	dabas vērtības īpašumā (mežā, pļavā) palielina šī īpašuma vērtību
6.7.	dabas daudzveidību iespējams veicināt, iegādājoties produktus vai pakalpojumus, kuru izcelsme saistīta ar bioloģiski vērtīgu zālāju saglabāšanu
6.8.	ekonomisko interešu vārdā ir pieļaujams iznīcināt aizsargājamās sugas
6.9.	valsts īpašumā esošie meži jācērt mazāk, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzības atpūsties
6.10.	dabas aizsardzība ir jāīsteno tikai valsts īpašumā esošās zemēs
6.11.	dabas aizsardzība nav savienojama ar ekonomisko izaugsmi
6.12.	dabas aizsardzība nav iespējama bez nodokļu paaugstināšanas
6.13.	dabas takām ir jāpiemēro ieejas maksu, ja ar to var segt vajadzīgās labiekārtojuma uzturēšanas izmaksas, mazinot apmeklētāju radīto ietekmi

- ✓ Cenšas saglabāt **dabas vērtības savā īpašumā** 89,4%
- ✓ **NAV** iesaistījušies kādā **vides vai dabas aizsardzības NVO** 70,9%
- ✓ Iesaistās **brīvprātīgajā darbā** 62,6% (par 17,8% vairāk kā 2021)
- ✓ Lai arī 51,4% neatbalsta dabas aizsardzību ar **ziedojumiem**, par 8,1% palielinājies to skaits, kas atbalsta
- ✓ Dabas vērtību saglabāšanā **neiesaistās, jo nezina kā** to darīt 18,5% (gandrīz katrs piektais)
- ✓ Par **aktuālajiem jautājumiem dabas aizsardzībā aktīvi interesējas** 62,1% (par 11,4% mazāk kā 2021)
- ✓ **Sabiedriskajās apspriešanās** piedalās 44,7% respondentu (par 2,8% mazāk kā 2021)

7.1.	dodu priekšroku vietējiem ražotājiem, izvēloties viņu produkciju
7.2.	dodu priekšroku dabai draudzīgiem ražotājiem, izvēloties viņu produkciju
7.3.	apzināti izvēlos produktus, kas marķēti ar atzīmi par ieguldījumu dabas saudzēšanā
7.4.	ikdienā cenšos taupīt resursus (elektrību, ūdeni, siltumu u. tml.)
7.5.	cenšos saglabāt dabas vērtības savā īpašumā
7.6.	iesaistos brīvprātīgajā darbā (piemēram, piedalos talkās u.c.) dabas aizsardzībai
7.7.	esmu iestājies kādā vides vai dabas aizsardzības nevalstiskā organizācijā
7.8.	atbalstu dabas aizsardzību ar ziedojumiem
7.9.	uztraucos par dzīves vides kvalitāti nākamajām paaudzēm, jo, iespējams, šeit dzīvos mani bērni, mazbērni
7.10.	neiesaistos dabas vērtību saglabāšanā, jo nezinu kā to darīt
7.11.	piedalos sabiedriskajās apspriešanās un citos publiskos pasākumos, kas saistītas ar dabas aizsardzību
7.12.	aktīvi interesējos par dabas aizsardzības aktuālajiem jautājumiem
7.13.	atpazīstu (zinu) zīmola "Dabisko pļavu produkts" produkciju

ES LIFE Programmas projekts
"Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības
un apsaimniekošanas optimizācija"
(LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature)

Aptaujas rezultātu ziņojums būs pieejams 2025.g.jūnijā

latvianature.lv

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

**DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE**

VIDZEMES
AUGSTSKOLA

Latvijas
Biozinātņu un
tehnoloģiju
universitāte